

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Eruditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Prudentiæ partes sunt, Memoria, Intelligentia, Prouidentia: & de
Discretione, quæ summè necessaria est in agendis, cauendis, sustinendis,
& discernendis. Cap. XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

facit, sibi ipsi sufficit, quātum ad omnia. Et loquimur hic de prudentia, prout est virtus politica, cuius est ad rationis normam, quæ cogitata & egit, vniuersa dirigere, ac nihil prater rectum velle vel facere. Facit enim hominem in omnibus rationabiliter operari, & cum hominibus conuersari. De qua dicit Seneca: Quisquis prudentiam sequi desideras, tunc per rationem recte viues, si omnia prius astimes & perpendes, nihil tibi subitum fit, sed totum ante prospicies. Nam qui prudens est, nunquam dicit: Non putauit id fieri, quia non dubitat, sed expectat: non suspicatur, sed cauet.

Denique, triplex distinguitur prudentia. Prima dicitur cordis, quæ consistit in recognitione præteritorum, dispositione præsentium, & prouisione futurorum. De qua dicitur in Deuteronomio: *Gens id est que consilio est, & sine prudentia: vrinam sapient, & intelligerent, ac nominissima prouiderent.* Secunda dicitur prudentia oris, quæ consistit in moderatione sermonum, iuxta illud Prouerbiorum: *Qui moderatur labia sua, prudentissimus est.* Prudentia namque, secundum Augustinū, est amor, ea quibus adiuuatur, ab eis, quibus impeditur, sagaciter eligens. Tertia dicitur prudentia operis, quæ consistit, secundum Tullium, in fuga mali, & in electione boni. Quia, secundum Isidorum, prudentia est docta à gratia, vitare studens contraria iustitiæ propter iustitiam. Et cautior est in discretione vitiorum, speciem virtutum præferentium.

Prudentia

triplex.

Deut. 32.

Prou. 10.

Prudentie partes sunt, Memoria, Intelligentia, Prouidentia: & de Discretione, quæ summè necessaria est in agendis, cauendis, sustinendis, & discernendis.

Cap. XXXI.

Quātum meo in curribus Pharaonis assimilauit te amica mea. Prosequendo de prudentia, prout est virtus politica, sciendum quod ipsa regere habet cæteras virtutes in actionibus suis, secundum omnes partes Philosophiæ moralis, quæ sunt Ethica, quæ scilicet mores instruit, quod ad seipsum: & monastica vel œconomica, quæ familiam disponit: ac politica, quæ vrbes & regna disponit, & regit. Et de his tribus dicit Seneca inter alia: Si prudentiam amplecteris, vbique idem eris, & prout rerum & temporum varietas exigit, te accommodes temporis, nec te in aliquibus mutes, sed potius aptes: sicut est manus eadem, & cum in pal-

Cc

mam

nam extenditur, & cum in pugnâ adstringitur. Cogitationes vagas, & velut somno similes non recipies. Quibus si animum tuum oblectaueris, cum omnia disposueris, tristis remanebis. Sermo tuus non sit inanis, sed aut suadeat, aut moneat, aut consoletur, aut præcipiat. De dubijs non diffinias, suspensam tene sententiam, & opiniones tuæ iudicia sint. Prudentis enim proprium est examinare consilia, & non de facili credulitate ad falsa prolabi. Prudens enim fallere nō vult, & falli non poterit. Ideo nihil in expertum affirmes, quia non omnē verisimile statim verum est: sicut & sapius, quod primū incredibile videbatur, non continuō falsum est. Crebrō siquidem faciem mendacij veritas retinet: crebrō mendacium facie veritatis occultatur. Nam sicut aliquando tristem faciem amicus, & blandam adulator ostendit, sic verisimile coloratur ut fallat. Ceterū ipsius prudentiæ tres partes distinguuntur, de quibus dicit idem Seneca: Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur. Præsentia ordinare, futura prævidere, præterita recordare. Nec sis semper in actu, sed interdum requiem animo tuo dato: sed & ipsa requies plena sit sapientiæ studijs & cogitationibus bonis. Prima pars prudentiæ vocatur memoria, per quam, secundū Tullium, repetit quis ea quæ fuerunt. Vnde per memoriā plurimorum præteritorum reminiscitur, quæ necessaria sunt ad bene consiliandum de futuris, dum ex præteritis sumit argumentum de futuris. Secunda vocatur intelligentia, per quam, secundū eundem, perspicit animus ea, quæ sunt. Tertia vocatur providentia, per quam, secundū eundem, videtur aliquid futurum, antequam sit factum. Est enim providentia præsens notio, futurorum tractans euentum. Nam, ut dicit Seneca, qui de futuro non præmeditatur, in omnia incautus incedit.

Ex his igitur liquidd patet, quod prudentia (cuius officium est actus aliarum virtutum dirigere) discretionem veram debet habere comitem, quæ non tam virtus est, quàm auriga virtutum. De qua dicit Auugustinus, quod gemma lucēs & fulgida est anima virtute discretionis ornata. Quæ si discretionem caruerit, esse pulchra non poterit. Nam perfecta virtus discretionis est, splendor & decus omnis virtutis: & qui opera sua cum discretionem facit, perseveranter ad regnum currit. Pro quo notandum, quod primō discretio necessaria est in exercendis virtutibus: quia dicit Bernardus, quod hostis callidus non habet efficacius machinamentum ad tollendam de corde dilectionem, quàm

Prudentiæ
partes.

Memoria.

Intelligentia.
Providentia.

Discretio
auriga virtutum.

Discretio
necessaria
in virtutibus.

quàm si efficere possit, vt in ea incautè, & nō cum ratione ambuletur. Vbi enim vehemens feruor & amulatio, ibi maxima necessaria discretio, quæ est charitatis ordinatio. Sicut enim virtus discretionis absque charitatis feruore facit, sic vehemens feruor absque discretionis temperamento præcipitat. Hinc sanctorum Patrum sententia definitum est, discretionem esse, quæ ceteras virtutes conseruat illasas, cura qua ad plenæ perfectionis excelsa fastigia, minori quis possit fatigatione conscendere: & sine qua multi etiam propensius laborantes, perfectionis nequiuerunt culmè attingere. Vnde dicit Richardus de sancto Victore, quòd tunc virtutes veraciter creduntur esse bonæ, quando sunt nō solum ordinatæ, sed etiã moderatæ: quia dum virtutes discretionis moderamen excedūt, virtutis nomen amittunt. Ex quibus patet, quòd vera bona anima, nec acquiri possunt, nec conseruari sine discretionem, quia feruens zelus amoris vertitur in arma furoris, nisi temperetur virtute discretionis. Tene ergo in omnibus discretionem, si non vis perdere religionem. Nam si verè discretus fueris, etiam perfectè religiosus eris. Hinc meritò dicit Bernardus, quòd discretio omni virtuti ordinem ponit, modum tribuit, decorem & perpetuitatem confert. Est ergo discretio non tam virtus, quàm moderatrix virtutum, ordinatrix affectuum, & doctrix morum. Tolle hanc, & virtus vitium erit, ipsaq; affectio naturalis in perturbationem magis conuertetur, exterminiaque naturæ, vt dicit Petrus Rauennensis. Nam si adsit timor, & non discretio, transit in desperationem: si dolor, in amaritudinem: si amor, in adulationem: si spes, in præsumptionem: si læticia, in dissolutionem: si ira, in furorem. Cunctam ergo disciplinam regularis ordinis moderet æqualitas discretionis, ne vel nimia remissio nutritiua sit criminum, vel nimia indiscretio patricida virtutū. Secundò, discretio necessaria est in exercèdis bonis operibus. Dicit enim Hieronymus, & habetur de Consecratione distin. quinta, canon. Non mediocriter errat, qui magno bono præfert mediocrè bonum. Nonne rationabilis hominis dignitatem omittit, qui vel ieiunium charitati, aut vigilias præfert sensus integritati, vt propter immoderatam atque indiscretam Psalmorum vel officiorum decantationem, aut amentia, aut tristitia, id est, melancholiæ incurrit notã? quæ scilicet tristitiam inducit. Nunquid verborum multitudine flecti potest Deus vt homo? Non enim verbis tantum, sed corde orandus est Deus. Quapropter melior est cantatio quinque Psalmorum

Contraria
discretionis.

cum cordis puritate, ac serenitate, & spiritali hilaritate, quàm totius Plalterij modulatio cum anxietate cordis atq; tristitia. Hinc etiam dicit Gregorius: Nolo vos orare vsque ad tedium; ieiunare vsque ad defectum, flectere genua vsque ad debilitatem. Bona enim opera non tam indigent deuotione, quàm discretionis. Sicut enim nullum terminum vel finem habere debet deuotio amantis, sic suos terminos, & fines ac regulas habere debet actio operantis. Hinc dicit Abbas Moses in Collationibus, quòd omni conatu debet discretionis bonum, virtute humilitatis acquiri, quæ nos illatos ab vtraque potest nimietate seruare. Verus namque sententia est, quòd nimietates sunt æquales. Ad vnum enim finem nimietas ieiunij ac voracitas peruenit, eodemq; dispendio vigiliarum immoderata continuatio monachum, quo grauissimi somni torpor, inuoluit. Nam per excessum continentia debilitatum quemq; ad illum statum reuocari necesse est, in quo negligens quisque per incuriam detinetur. Hinc dicit Gregorius, quòd plerumq; virtus, cum indiscretè tenetur, amittitur: cum discretè intermittitur, plus tenetur: sicut arcus ex studio distenditur, vt in suo tempore cum utilitate tendatur, alioqui audiat Dominum dicentem: *Ego Dominus odians rapinam holocaustorum.* Nam holocaustum offert de rapina, qui nimia ciborum egestate, vel somni penuria immoderatè corpus suum affligit. Cum igitur huiusmodi exercitia corporalia ex indiscretionis vitio sic aguntur, vt vel deficiente spiritu, vel languescente corpore, spiritualia impediuntur, qui sic est, corpori sui tulit boni operis effectum, spiritui affectum, proximo bonum exemplum, & eo honorem: & ideo sacrilegus est, & in Deum omnium bonorum reus. Vnde ait sanctus Bernardus: Dæmonium meridianum suggerit anticipare vigiliis, vt ad solènia fratrum illudat dormitanti; multiplicare ieiunia, vt diuinis obsequijs inutilem reddat & imbecilem; nimium profequi corporales exercitationes, quæ ad modicum vtilis sunt, vt obruat pietatem. Tertio, discretio necessaria est in discernendo, etiam aliena. Dicit enim Isidorus, quòd discretio est in dijudicandis rerum causis, prouidà humanarum metium ratio moderatrix. Hinc ait Bernardus: In cunctis nobis semper debet præesse discretio, & quasi moderando discernere voluntates, ne opinio verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus, ne quod bonum est, malum; neque quod malum est, bonum esse credamus.

1. Tim. 4.
Discretio
quid.

Desi-